

VERSLAG EXCURSIE CARNISSE GRIENDEN 12 OKTOBER 2002

R.T. Seitzinger

NMV-excursion in the Carnisse Grienden

On 12-10-2002, the Dutch Malacological Society held an collecting-trip in the 'Carnisse Grienden'. A list of species collected is given.

Op zaterdag 12 oktober 2002 heeft de NMV-excursie naar de Carnisse Grienden plaatsgevonden.

De Carnisse Grienden vormen samen met de Rhoonse Grienden een uniek stukje natuur in Nederland. In Nederland komen zowel binnendijkse als buitendijkse grienden voor. Een gedeelte van de buitengrienden staat onder invloed van eb en vloed. Dit zijn getijdengrienden. In ons land komen getijdengrienden maar in twee provincies voor: Noord-Brabant en Zuid-Holland. Het grootste deel (97%) van de getijdengrienden liggen langs de Oude Maas en vormen samen de Rhoonse en Carnisse Grienden. Van nature groeiden op de buitendijkse grienden riet, biezen en wilgen. Men legde zich al snel toe op gebruik van riet voor dakbedekking, biezen voor stoelematterijen en wilgenhout voor dijkbouw en mandenvlechterijen. In de loop van de tijd werden de grienden op eenvoudige wijze in cultuur gebracht om een hogere opbrengst te krijgen. De meeste grienden langs de Maas zijn aangelegd tussen 1778 en 1939.

Rond tien uur 's morgens stonden we bij de parkeerplaats en we hadden het mooie weer meegenomen. We waren ongeveer met 10 mensen, gewapend met zeef en pincet, potjes en plastic zakken. Zelf fungeerde ik als gids, daar ik dit gebied goed ken. Aan deze excursie werd deelgenomen door Bob Bruins, Bert Jansen, Sylvia van Leeuwen, Gab Mulder, Anthonie van Peursen, Ronald Seitzinger, Menno Soes, Colette van Dijk, Gerard Sonneveld en Sacha van den Maagdenberg. We hebben volgens de zwarte lijn gelopen en op 5 punten zijn we extra goed gaan verzamelen (zie kaart).

Na onze verzameltocht zijn we nog even koffie gaan drinken in het Zwarte Schaaap te Smitshoek. Sylvia van Leeuwen had tijdens de excursie de soorten die gevonden werden en gedetermineerd waren op een ANM-

streeplijst genoteerd zodat we aan het einde van de dag, onder het genot van een bakje koffie de lijst even na konden lopen en kijken of er nog leuke vondsten waren gedaan.

Bijgevoegd 3 lijsten met gevonden soorten: lijst 1: Ronald Seitzinger; lijst 2: Menno Soes (de resultaten van het uitzoeken van de twee monsters); lijst 3: Bob Bruins

Conclusie

Deze drie lijsten geven goed weer wat er zoal te vinden is in de Carnisse grienden. Een telling van de soorten levert het volgende plaatje op:

Landslakken met huisje	20
Naaktslakken	1
Zoetwaterslakken met huisje	22
Tweekleppigen	10

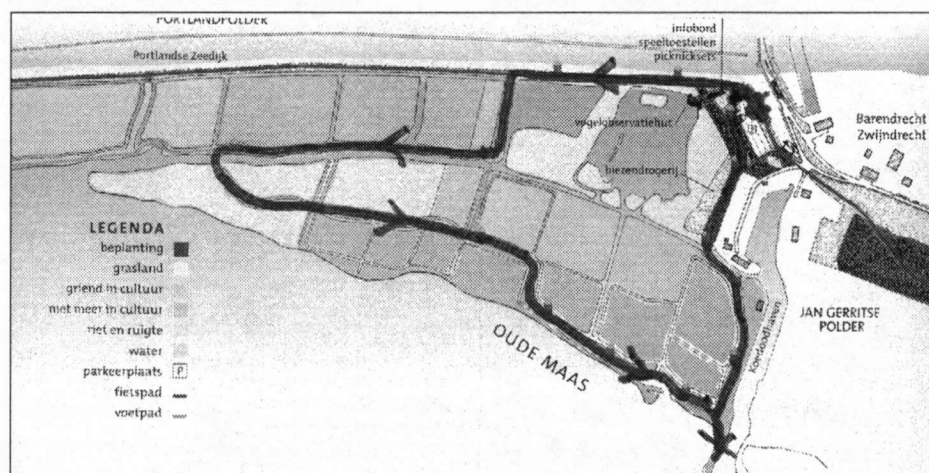
Dus een totaal van 55 soorten. Hieruit blijkt dat de Carnisse grienden een gebied is met een groot aantal soorten weekdieren waarvan sommigen in grote aantallen aanwezig zijn.

Speciale dank aan:

A.D.P. van Peursen (regelen van de excursie in zijn geheel); M. Soes (determineren en beschikbaarstellen van zijn gegevens); R.W.B. Bruins: determineren en beschikbaarstellen van zijn gegeven; alle aanwezigen: Voor de fijne dag en het beschikbaarstellen van gegevens.

Literatuur

Gittenberger, E., W. Backhuys & T.E.J. Ripken, 1984. De Landslakken van Nederland. 2e druk. K.N.N.V., 37: 184 p.
Gittenberger, E., A.W. Janssen, W.J. Kuijper, J.G.J. Kuiper, T. Meijer, G. van der Velde & J.N. de Vries, 1998. De Nederlandse zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water. Nederlandse Fauna 2: 288 p. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV & EIS-Nederland, Leiden.

Lokaties

- A Modderpoeltjes, met zeef geschept en onder dode stukken hout gekeken.
 B In knotwilgen gekeken voor met name *Balea biplicata*, *Balea perversa* en *Clausilia dubia*, maar ook op de grond in de strooisellaag.
 C Hier lag een houten vlonder over het gebied heen met zeer veel getijdpoeltjes waarin gezocht is. Ook is hier door Menno Soes een groot monster geschept uit een getijde poeltje, meegenomen in een plastic zak en thuis uitgezocht. (zie lijst 2). Ook werden er stenen gekeerd en onder dood hout gekeken.
 D Strandje dat bij eb droogvalt. Hier is in schelpenbankjes gezocht, stenen gekeerd e.d. Ook hiervandaan is door Menno Soes een grote zak met schelpengruis meegenomen en thuis uitgezocht.
 E Ook hier in knotwilgen gekeken en in strooisellaag

Lijst 1.

	A	B	C	D	A	B	C	D
A: Schelpengruis van strandje; B: In poeltjes; C: Op knotwilgen; D: Op dood hout en in strooisellaag.								
<i>Theodoxus fluviatilis</i>	7	-	-	-	-	-	8	-
<i>Viviparus viviparus</i>	1	-	-	-	-	-	-	6
<i>Bithynia tentaculata</i>	18	-	-	-	-	-	8	-
<i>Bithynia leachii</i> (levend)	-	4	-	-	-	-	-	2
<i>Potamopyrgus antipodarum</i>	3	-	-	-	-	-	-	4
<i>Mercuria confusa</i> (levend)	-	6	-	-	-	-	-	10
<i>Lithoglyphus naticoides</i>	25	-	-	-	-	-	2	1
<i>Valvata piscinalis</i> (levend)	15	4	-	-	3	-	-	-
<i>Galba truncatula</i> (levend)	4	15	-	-	1	-	-	-
<i>Stagnicola palustris</i> s.s. (levend)	-	3	-	-	10	-	-	-
<i>Radix ovata</i> (balthica)	12	-	-	-	-	-	-	-
<i>Ancylus fluviatilis</i> (levend)	2	-	-	-	-	2	-	-
<i>Planorbis corneus</i>	-	1	-	-	-	-	-	-
<i>Succinea putris</i> (levend)	-	-	-	12	-	-	-	-
<i>Vallonia pulchella</i> (levend)	-	-	-	5	15	-	-	-
<i>Euconulus fulvus</i> (levend)	-	-	-	2	10	-	-	-
<i>Clausilia dubia</i> (levend)					-	-	8	-
<i>Balea biplicata</i> (levend)					-	-	-	6
<i>Balea perversa</i> (levend)					-	-	8	-
<i>Discus rotundatus</i> (levend)					-	-	4	12
<i>Zonitoides nitidus</i> (levend)					-	-	-	2
<i>Oxychilus alliarus</i> (levend)					-	-	-	3
<i>Oxychilus cellarius</i> (levend)					-	-	-	2
<i>Vitrea cristallina</i> (levend)					-	-	-	4
<i>Trichia hispida</i> (levend)					-	-	-	10
<i>Cepaea nemoralis</i> (levend)					-	-	2	1
<i>Unio pictorum</i>					3	-	-	-
<i>Unio tumidus</i>					1	-	-	-
<i>Pisidium amnicum</i> (losse kleppen)					10	-	-	-
<i>Pisidium subtruncata</i> (losse kleppen) 3					-	-	-	-
<i>Sphaerium corneum</i> (levend)					-	2	-	-
<i>Sphaerium solidum</i> (losse kleppen)					2	-	-	-
<i>Corbicula fluminea</i>					15	-	-	-
<i>Dreissena polymorpha</i>					10	-	-	-

Lijst 2.

	A	B	C	A	B	C
A - Schelpengruis van het strandje; B - Monster meegenomen in de kleine geultjes van de grienden; C - Los verzameld materiaal.						
<i>Theodoxus fluviatilis</i>	12	-	-	1	14	-
<i>Viviparus viviparus</i>	5	-	-	1	-	-
<i>Bithynia tentaculata</i>	18	-	-	-	29	-
<i>Bithynia leachii</i>	-	-	2	6	-	-
<i>Potamopyrgus antipodarum</i>	68	-	-	1	-	-
<i>Mercuria anatina</i> (M. confusa)	-	66	8	-	3	-
<i>Lithoglyphus naticoides</i>	158	-	-	1	-	-
<i>Valvata cristata</i>	-	44	-	-	-	-
<i>Valvata piscinalis</i>	53	1	-	-	2	-
<i>Galba truncatula</i>	12	2	1	-	2	4
<i>Stagnicola palustris</i> s.s.	-	1	8	3	-	-
<i>Stagnicola spec.</i>	3	-	-	-	-	-
<i>Radix auricularia</i>	1	-	-	3	-	-
<i>Radix ovata</i> (balthica)	16	2	2	19	-	-
<i>Radix spec.</i>	3	-	-	-	veel	-
<i>Physella acuta</i>	1	-	-	9	-	-
<i>Planorbis corneus</i>	-	3	-	4	-	-
<i>Anisus vortex</i>	-	5	-	zeer veel	-	-
<i>Bathymophalus contortus</i>				veel	-	-
<i>Gyraulus albus</i>				-	-	-
<i>Hippeutis complanatus</i>				-	-	-
<i>Ancylus fluviatilis</i>				-	-	-
<i>Cochlicopa lubrica</i>				-	-	-
<i>Vallonia pulchella</i>				-	-	-
<i>Vallonia excentrica</i>				-	-	-
<i>Clausilia dubia</i>				-	-	15
(C: een rechtsgewonden exemplaar)						
<i>Balea perversa</i>				-	-	18
<i>Punctum pygmaeum</i>				-	1	-
<i>Discus rotundatus</i>				-	3	-
<i>Zonitoides nitidus</i>				-	2	-
<i>Oxychilus cellarius</i>				-	2	4
<i>Trichia hispida</i>				3	-	-
<i>Unio tumidus</i>				3	-	-
<i>Pisidium amnicum</i>				19	-	-
<i>Pisidium spec</i>				-	veel	-
<i>Sphaerium rivicola</i>				9	-	-
<i>Sphaerium corneum</i>				4	-	-
<i>Dreissena polymorpha</i>				zeer veel	-	-
<i>Corbicula fluminea</i>				veel	-	-

Lijst 3. (uitleg cijfers tussen haakjes achter de aantallen: 1 - Levend volwassen; 2 - Levend ad. En juveniel; 3 - Levend juveniel; 4 - Lege schelp.

Land

	Aantal	Cijfer
<i>Balea biplicata</i>	3	(2)
<i>Balea perversa</i>	>50	(2)
<i>Carychium minimum</i>	46	(2)
<i>Carychium tridentatum</i>	1	(1)
<i>Cepaea nemoralis</i>	>25	(1)
<i>Clausilia dubia</i>	>50	(2)
<i>Discus rotundatus</i>	12	(2)
<i>Euconulus fulvus</i>	1	(1)
<i>Nesovitrea hammonis</i>	9	(2)
<i>Oxychilus cellarius</i>	1	(4)
<i>Oxychilus draparnaudi</i>	1	(3)
<i>Succinea putris</i>	>50	(1)
<i>Trichia hispida</i>	10	(1)
<i>Vallonia costata</i>	1	(1)
<i>Vallonia excentrica</i>	3	(1)
<i>Vitrea cristallina</i>	7	(1)

Naaktslakken:

Deroceras reticulatum 1 (1)

Zoetwater

	Aantal	Cijfer
<i>Bithynia tentaculata</i>	>50	(7)
<i>Galba truncatula</i>	>25	(2+7)
<i>Gyraulus laevis</i>	1	(1)
<i>Lithoglyphus naticoides</i>	>25	(7)
<i>Planorbis planorbis</i>	7	(2)
<i>Potamopyrgus antipodarum</i>	2	(1)
<i>Radix ovata</i> (balthica)	>25	(2+7)
<i>Theodoxus fluviatilis</i>	1	(7)
<i>Valvata piscinalis</i>	17	(7)
<i>Viviparus viviparus</i>	>3	(7)
<i>Unio pictorum</i>	>10	(7)
<i>Dreissena polymorpha</i>	>100	(7)
<i>Corbicula fluminea</i>	>100	(7)
<i>Sphaerium solidum</i>	1	(7)
<i>Sphaerium rivicola</i>	5	(7)
<i>Sphaerium corneum</i>	2	(7)
<i>Pisidium amnicum</i>	3	(7)